

การใช้กำลังอำนาจทางทะเลของไทย
ระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988 : ศึกษาเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่นในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

นาวาเอก วชิรพร วงศ์นครสว่าง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE USE OF THAILAND' S SEA POWER FROM 1977 TO 1988 :
A COMPARATIVE CASE STUDY WITH OTHER FOREIGN POLICY INSTRUMENTS

Captain Wachiraporn Wongnakornsawang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490994

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การใช้กำลังอำนาจทางทะเลของไทยระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988 :
ศึกษาเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่นในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

โดย

นาวาเอก วชิรพร วงศ์นครสว่าง

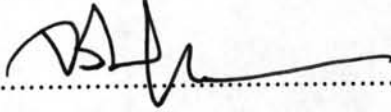
สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

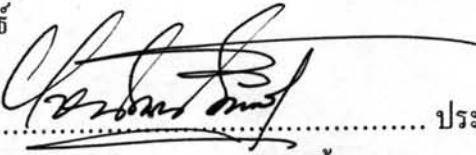
อาจารย์ที่ปรึกษา

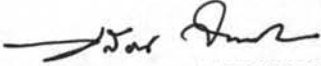
รองศาสตราจารย์ ดร. ปณิธาน วัฒนายากร

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปณิธาน วัฒนายากร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข)

นาวาเอก วชิรพร วงศ์นครสว่าง : การใช้กำลังอำนาจทางทะเลของไทยระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988 : ศึกษาเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่นในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ (THE USE OF THAILAND'S SEA POWER FROM 1977 TO 1988 : A COMPARATIVE CASE STUDY WITH OTHER FOREIGN POLICY INSTRUMENTS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ปณิธาน วัฒนายากร, 244 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาให้ทราบถึง สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศ และกำลังอำนาจทางทะเลของประเทศไทยในช่วงเวลาที่ศึกษาวิจัย เพื่อวิเคราะห์หาผลลัพธ์ที่เกิดจากการใช้เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศเปรียบเทียบกับ การใช้กำลังอำนาจทางทะเลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงในช่วงเวลาที่ศึกษาวิจัย ซึ่งจะนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยว่า เพราะเหตุใดประเทศไทยจึงให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องมืออื่นมากกว่ากำลังอำนาจทางทะเลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงระหว่างช่วงเวลาที่ศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาตั้งแต่ปีที่รัฐบาลของ พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เข้ารับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน และผ่าน ไปจนถึงปีที่รัฐบาลของ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เข้ารับหน้าที่เป็นปีแรก เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากประเทศคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวียดนามซึ่งได้เข้ายึดครองกัมพูชาใน ค.ศ. 1979 และมีทหารประจำการอยู่ในกัมพูชามากถึง 160,000 คน ทหารเหล่านั้นบางส่วนได้รุกร้าเข้ามาในเขตแดนไทยเพื่อปรามปรามกองกำลังเขมรฝ่ายต่อต้านหลายครั้ง ทำให้ผู้นำของไทยกังวลว่าเวียดนามจะรุกรานประเทศไทยในอนาคตอันใกล้

ผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ซึ่งเก็บและรวบรวมข้อมูลจาก ตำรา เอกสารทางวิชาการ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าสาเหตุของการให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องมืออื่น ๆ มากกว่ากำลังอำนาจทางทะเลประกอบด้วย ความเร่งด่วนของภัยคุกคามที่ประเทศไทยต้องรีบดำเนินการตอบโต้และป้องกันมาจากกำลังทางบกของเวียดนาม ซึ่งเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในการใช้มากที่สุดก็คือกำลังทางบกและกำลังทางอากาศ อีกทั้งเครื่องมือทางการทูตก็เป็นเครื่องมือที่มีค่าใช้จ่ายต่ำและมีประสิทธิภาพสูงกว่าเครื่องมือใดๆ นอกจากนี้การพัฒนา กำลังอำนาจทะเลของประเทศไทยก็ยังขาดความต่อเนื่องจากความขัดแย้งระหว่างเหล่าทัพ การพึ่งพิงความช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐฯ มากเกินไป และการขาดเทคโนโลยีทางเรือที่ทันสมัย

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2549

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4681155624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: SEA POWER / NAVAL DIPLOMACY / DETERRENCE / COERCION

CAPTAIN WACHIRAPORN WONGNAKORNSAWANG RTN : THE USE OF THAILAND'S SEA POWER FROM 1977 TO 1988 : A COMPARATIVE CASE STUDY WITH OTHER FOREIGN POLICY INSTRUMENTS. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. PANITAN WATTANAYAGORN, 244 pp.

The aim of this thesis is to study international security environment, Thai geopolitics, and Thai foreign policy instruments as well as Thai sea power from 1977 to 1988. The study is to analyze and find outcomes from the use of various foreign policy instruments compared to the use of sea power against external threat during that period which finally lead to reasons why Thailand gave more importance to the use of another foreign policy instruments rather than the use of sea power.

The scope of the thesis starts from studying and analyzing root causes of the research problems and concentrates on the period when General Kriangsak Chamanant took power as Prime Minister of Thailand followed by General Prem Tinnasulanont then General Chatchai Choonhawan during his first year in power. During that period Thailand had directly encountered threat from communist countries in Indochina, particularly Vietnam when it occupied Cambodia in 1979 and deployed 160,000 troops there. Some of them were deployed along Thai – Cambodian border and encroached Thai border several times to suppress Cambodian resistance fractions. Such action made Thai leaders concern about possibility of Vietnam's invasion.

The thesis found that the reasons why Thailand gave more importance to the use of another foreign policy instruments rather than the use of sea power to counter against Vietnamese threat are: the necessity to counter immediate threat from Vietnamese land forces which was appropriate to be done by land forces and air forces; the use of diplomatic instrument gave more effectiveness than any other instruments; the discontinuity in sea power's development due to intra-military services conflict; the dependence on the U.S. military assistance; and the obsolete of naval technology.

Department International Relations
Field of study International Relations
Academic Year 2006

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ปณิธาน วัฒนากร ผู้ซึ่งเสียดสละรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เขียน ให้ความรู้ และชี้แนะแนวทางในการวางโครงเรื่องวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด ตลอดจนความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู และรองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข ผู้ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในการให้ความรู้ และคำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แก่ผู้เขียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งให้ความเอื้อเฟื้อในการค้นคว้าหาความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และขอกราบขอบพระคุณกองทัพเรือที่ได้ให้โอกาสผู้เขียนลาศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในเวลาราชการเป็นเวลา 3 ปี ตลอดจนคณาจารย์ของสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง และวิทยาลัยเสนาธิการทหารเรือออสเตรเลียในอดีตที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ กำลังอำนาจทางทะเล และยุทธศาสตร์ทะเล ให้แก่ผู้เขียน ซึ่งได้เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียนใช้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดังกล่าว บูรณาการเข้ากับความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณสมาชิกครอบครัว วงศ์นครสว่าง ตลอดจนเพื่อนอาจารย์และลูกศิษย์ในสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูงที่ได้แสดงความห่วงใย ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ และเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดระยะเวลาการศึกษาที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 การทบทวนวรรณกรรม.....	14
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย.....	27
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	28
1.5 กรอบความคิดในการศึกษาวิจัย.....	28
1.6 คำจำกัดความ.....	30
1.7 สมมติฐาน.....	32
1.8 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	34
1.10 เนื้อหารายบท.....	35
บทที่ 2 สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศที่มีผลกระทบต่อนโยบายต่างประเทศของ ไทยระหว่าง ค.ศ. 1977/ถึง ค.ศ. 1988.....	37
2.1 พัฒนาการของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึง ค.ศ. 1977.....	37
2.1.1 การกำเนิดของระบบสองขั้วอำนาจและสงครามเย็น (ระหว่าง ค.ศ. 1945 ถึง ค.ศ. 1951).....	38
2.1.2 ระบบสองขั้วอำนาจแบบเด่นชัด (ระหว่าง ค.ศ. 1951 ถึง ค.ศ. 1960).....	47
2.1.3 ระบบสองขั้วอำนาจแบบหลวม (ระหว่าง ค.ศ. 1960 ถึง ค.ศ. 1969).....	56
2.2 สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของ ประเทศไทยระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988.....	65

2.2.1 การผ่อนคลายความตึงเครียดระหว่างสองขั้วอำนาจ (ระหว่าง ค.ศ.1969 ถึง ค.ศ. 1979).....	65
2.2.2 การกลับคืนสู่ความตึงเครียดระหว่างสองขั้วอำนาจ (ระหว่าง ค.ศ. 1979 ถึง ค.ศ. 1985).....	73
2.2.3 การเปลี่ยนแปลงผู้นำและนโยบายต่างประเทศของสหภาพโซเวียต (ตั้งแต่ ค.ศ. 1985 ถึง ค.ศ. 1988).....	80
2.3 สรุป.....	85
บทที่ 3 ภูมิรัฐศาสตร์กับความมั่นคงของประเทศไทยตลอดจนพัฒนาการของ เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศและกำลังอำนาจทางทะเลของไทย ในประวัติศาสตร์จนถึง ค.ศ. 1977.....	92
3.1 ภูมิรัฐศาสตร์กับความมั่นคงของไทยในประวัติศาสตร์จนถึง ค.ศ. 1977.....	92
3.1.1 อาณาจักรสุโขทัย.....	93
3.1.2 อาณาจักรอยุธยา.....	95
3.1.3 อาณาจักรธนบุรี.....	98
3.1.4 อาณาจักรรัตนโกสินทร์.....	99
3.2 พัฒนาการของเครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศและกำลังอำนาจทางทะเลของไทย ในประวัติศาสตร์จนถึง ค.ศ. 1977.....	102
3.2.1 เครื่องมือทางการทูต.....	102
3.2.2 เครื่องมือทางเศรษฐกิจ.....	123
3.2.3 เครื่องมือทางการทหาร.....	133
3.2.4 กำลังอำนาจทางทะเล.....	145
3.3 สรุป.....	157
บทที่ 4 เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศและกำลังอำนาจทางทะเลของไทย ระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988.....	161
4.1 เครื่องมือทางการทูต.....	161
4.2 เครื่องมือทางเศรษฐกิจ.....	167
4.3 เครื่องมือทางการทหาร.....	174
4.4 กำลังอำนาจทางทะเล.....	179

4.5 สรุป.....	185
บทที่ 5 การใช้กำลังอำนาจทางทะเลเปรียบเทียบกับเครื่องมืออื่นๆ	
ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยระหว่าง ค.ศ. 1977 ถึง ค.ศ. 1988.....	190
5.1 การประเมินภัยคุกคามของไทย.....	190
5.2 นโยบายต่างประเทศของไทยในการต่อต้านภัยคุกคาม.....	193
5.2.1 การถ่วงดุลอำนาจกับเวียดนาม.....	194
5.2.2 การสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	196
5.2.3 การปรับปรุงขีดความสามารถด้านการป้องกันประเทศ.....	196
5.2.4 การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ.....	198
5.2.5 การกดดันเวียดนามให้ถอนทหารออกจากกัมพูชา.....	198
5.3 ผลลัพธ์ที่ต้องการจากการใช้เครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ.....	199
5.3.1 การจูงใจโดยไม่ใช้กำลังทหาร.....	199
5.3.2 การจูงใจโดยใช้กำลังทหาร.....	200
5.4 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหากใช้กำลังอำนาจทางทะเลในการต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคง.....	203
5.4.1 การป้องปราม.....	204
5.4.2 การบีบบังคับ.....	205
5.5 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้เครื่องมืออื่นๆในการต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคง.....	207
5.5.1 การให้ผลประโยชน์ตอบแทน.....	208
5.5.2 การป้องปราม.....	209
5.5.3 การบีบบังคับ.....	212
5.6 สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อการใช้เครื่องมืออื่นๆ	
มากกว่าการใช้กำลังอำนาจทางทะเลในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ	
เพื่อต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคง.....	215
5.7 สรุป.....	218
บทที่ 6 บทสรุป.....	221
6.1 ข้อสรุป.....	221
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	237

รายการอ้างอิง.....	238
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	244